

10 vragen aan...

Melchior Wammes

lid Adviesraad EigenWijsheid

1 Je zet je in voor een inclusiever onderwijsstelsel, wat drijft jou om dit te doen?

'Onderwijs is voor mij allesbehalve vanzelfsprekend. Ik heb schooltrauma's opgelopen en inmiddels heb ik op 12 plekken onderwijs gevolgd. Vrijwel overal werd ik weggestuurd, terwijl ik juist dolgraag wilde leren. Tot op heden heb ik moeten vechten voor mijn recht op onderwijs. Ik weet hoe het voelt om niet naar school te kunnen gaan en wat de gevolgen kunnen zijn. Ik kan het me niet veroorloven om niets te doen.'

2 Wat is het doel van Adviesraad EigenWijsheid?

'Begin 2021 kwamen het LAKS en Prinses Laurentien met het idee van een structurele vertegenwoordiging van thuiszitters. Er moest meer met leerlingen, in plaats van over hen worden gesproken. Mijn collega's en ik hebben op de uitnodiging gereageerd, sindsdien hebben we elkaar nooit meer losgelaten. Onze ervaringen zijn verschillend, maar wat we gemeen hebben is dat we de overheid niet hebben ervaren als bondgenoot, maar vooral als bedreiging. We voelden ons zelden gehoord. Inmiddels geven we gevraagd en ongevraagd advies aan iedereen die zich bezighoudt met onderwijs. Wij voelen het vuur van binnen om te strijden voor oplossingen.'

3 Wat wil je veranderen aan het Nederlandse onderwijssysteem?

'We hebben met de adviesraad een 11-puntenplan opgesteld om de problemen bij de wortels aan te pakken. Ik heb drie favorieten: het hoorrecht, het recht om gehoord te worden en te weten wat er met je input gebeurt. Het leerrecht, een afdwingbaar recht op ontwikkeling zodat je altijd ergens kunt aankloppen als je wel wilt leren. Tenslotte vind ik dat er geen dwang- en drangmaatregelen meer toegepast mogen worden op leerlingen en ouders.'

4 Wat is voor jou het belang van praten over aanwezigheid in plaats van over afwezigheid?

'Het lijkt een klein verschil, maar bij de focus op afwezigheid belandde je snel bij repressieve maatregelen, waarschuwingen en

straffen. Werken aan schoolaanwezigheid stimuleert preventie-achtige maatregelen. Maar het is niet genoeg. Er wordt pas gehandeld als de leerling afwezig is. Zou het niet mooi zijn als er al oprecht wordt geluisterd voordat er iets misgaat? Ook lijkt het bij de term "schoolaanwezigheid" te gaan over presentie in een schoolgebouw, niet of een leerling zich ontwikkelt en veilig voelt. Laten we focussen op aanwezigheid van onderwijs op de plaats en tijd waar dat het beste gaat.'

5 Jij hebt lang thuis gezeten zonder onderwijs. Wat had voor jou het verschil kunnen maken?

'Ik wilde dolgraag naar school, maar werd nergens toegelaten. Vaak had men mij niet eens ontmoet. Ik denk dat scholen schrokken van mijn dossier en van mijn leerplichtonthefing. Het was loodzwaar om van die ontheffing af te komen. Het had geholpen als ik die uit mezelf had kunnen beëindigen, of nog beter: als ik die nooit gekregen had. Het enige dat ik hoefde te horen was: "Je bent welkom, je bent goed genoeg en we zien wel waar het schip strandt".'

6 Over welke eigenschappen beschikt een goede leerkracht?

'De leerkrachten waar ik een klik mee had, hadden 1 ding gemeen: ze deden maar wat. Juist doordat ze niet pretendeerden de wijsheid in pacht te hebben, ontstond er ruimte om samen op een gelijkwaardige manier te gaan puzzelen. We begrepen elkaar niet altijd en dat was oké. Zolang we maar begrijpen dat we elkaar niet begrijpen, dan gaan we respectvoller met elkaar om.'

7 Wat zijn jouw ervaringen met leerplicht?

'Ik heb ervaren dat de verschillen tussen leerplichtambtenaren groot zijn. Ik had ooit een leerplichtambtenaar die goed bezig dacht te zijn. Voor het multidisciplinair overleg was er al een afspraak gemaakt met de directeur van het samenwerkingsverband. Wat werd beschreven als een "snel één-tweetje", maakte dat ik me niet serieus genomen voelde omdat de uitkomst van het multidisciplinair overleg al

vast lag. Later kreeg ik een leerplichtambtenaar waar ik wél een klik mee had, die in actie kwam als ik om hulp vroeg en niet alleen als de school erom vroeg.'

8 Wat is jouw belangrijkste tip voor leerplichtambtenaren?

'De leerplichtambtenaar heeft een sleutelpositie en kan het verschil maken door vanuit vertrouwen te werken en naast de leerling te staan. Wees een beschermer van het recht op onderwijs. Wees bereid dingen te doen die de school of andere instanties minder leuk vinden, dan is geen berg te hoog.'

9 Zou je de Leerplichtwet willen aanpassen? Zo ja, op welke punten?

'Ik vind de Leerplichtwet prima. Hij bood kinderen de kans om zich te "verheffen". Ze konden naar school in plaats van te moeten werken. Inmiddels is de samenleving flink veranderd. Scholen zijn op leerfabrieken gaan lijken. Van alle leerlingen wordt verwacht dat zij door dezelfde trechter passen en dezelfde vakken volgen in hetzelfde tempo. De leerplicht heeft pas zin als het daadwerkelijk draait om ontwikkeling. Meer maatwerkmogelijkheden zijn nodig en deze moeten stevig worden verankerd in de wet, als aanvulling op de Leerplichtwet.'

10 Welke vraag stelden we niet en zou je graag beantwoorden?

'Ik heb alles wel gezegd. Ik heb nog wel een vraag voor de lezers: wat ga jij doen om de ontwikkelkansen van leerlingen te vergroten? Wat heb je nodig om hierin nog meer impact te maken? En kun je jongeren betrekken bij je bezigheden?'

Melchior heeft een podcast waarin hij zijn ervaringen deelt:

